

Skolpolitiskt program

ELEVERNAS RIKSFÖRBUND

Förord

Vi vet att det är elever som bäst vet hur det är att vara elev. Därför anser vi att elevers åsikter måste få ta plats i diskussioner och beslut kring utformningen och utvecklingen av svensk skola.

Under årsmötet 20-21 november 2021 tog Elevernas riksförbunds medlemmar ett enhälligt beslut om ett nytt skolpolitisk program som kommer gälla i fyra år. Programmet är ett samlingsdokument för vad organisationen tycker i olika frågor och ger påverkansarbetet verklighetsförankring och legitimitet och stärker Elevernas riksförbund i arbetet med att representera och föra fram elevers röst.

Skolpolitiskt program

Elevernas riksförbund är en rikstäckande organisation av och för elever. Vårt arbete grundar sig på vår vision om en bättre och mer demokratisk skola. Vi finns för att samla och stärka elever i demokratiska forum, värna elevers rättigheter och representera och föra fram elevers röst.

INNEHÅLL:

1	Elevers inflytande och organisering
2	Elevers rättigheter
3	Undervisning
6	Betyg och bedömning
7	Skolans struktur
9	Hälsa
11	Arbetsmiljö
13	En skola för framtiden
14	Gymnasieskolan
16	Skolans roll i samhället

ELEVERS INFLYTANDE OCH ORGANISERING

Vi ska stötta elever i att bilda och upprätthålla forum eller plattformar där de får möjlighet att höras och uttrycka sina intressen. Alla ska få komma till tals och respekteras. Elevers röst ska höras i de beslut som rör dem.

Organisering

1. Elever har, i skydd av grundlagen, rätt till fri organisering. Formerna för hur elevinflytandet ska se ut bestäms på varje skola. Skolans personal ska inte ha inflytande över eller kontrollera elevers självständiga organisering.

2. Elever ska finnas representerade i alla frågor som rör dem, såväl nationellt som lokalt. Elevers organisering ska alltid stödjas och stöttas av skolan.

Hjälp och stöd

3. Elevers arbete med inflytandefrågor ska enligt skollagen underlättas och stödjas. Behovet av stöd varierar beroende på ålder och erfarenhet. Det är därför viktigt att personal i skolan har kunskap om elevers rätt till inflytande och vad de kan göra för att stötta elevers inflytande och delaktighet. Elever som engagerar sig i inflytandefrågor har både rätt till ledighet från och kompensation för den undervisning de missar.

4. I skolor där elevers motivation, organisering och tilltro till skolan är svag bör extra insatser kring demokrati, inflytande och delaktighet sättas in. Alla unga ska känna att de får gehör när de lyfter sin röst.

Inflytande och delaktighet

5. Alla elever har rätt till inflytande i frågor som rör dem. Skolan ska därför bjuda in elever för att lyssna på deras tankar och synpunkter.

6. Arbetet med att ta fram likabehandlingsplan och ordningsregler som säkerställer elevers trygghet och studiero ska göras i samråd med skolans elever varje år.

7. Elever vet bäst hur det är att vara elev. Därför ska elever ha möjlighet att kontinuerligt utvärdera sin utbildning och sina lärare. Skolan har en skyldighet att sedan följa upp utvärderingarna. Vi vill att det i skollagen ställs krav på att varje ämne ska utvärderas i slutet av varje läsår.

ELEVERS RÄTTIGHETER

Arbetet med rättigheter är en grundpelare i ett demokratiskt samhälle. Skolan har en viktig roll att förmedla kunskap om och efterfölja de rättigheter som gäller där. Rättighetsarbetet i skolan lägger grund för resten av samhället.

Elevers rättigheter ska vara kända

8. Kunskap om rättigheter är nödvändig för att kunna kräva dem. Elever ska få lära sig om sina centrala rättigheter och hur man hittar information kring dem. Elever ska också få hjälp att tolka sina rättigheter.

9. Alla som verkar inom skolan ska ha kunskap om elevers rättigheter. Rättigheterna ska uppfyllas utan krav på motprestation. Att öka medvetenheten om vilka rättigheter som gäller i skolan är en viktig del i att motverka att någon kränker någon annans rättighet.

När elevers rättigheter inte uppfylls

10. Skolan ska vara skyldig att förklara hur en elev ska gå tillväga om den upplever att dess rättigheter har kränkts. Elever ska också få stöd i en sådan process.

11. Där en elevs rättighet inte infrias har en skyldighet inte uppfylls. Det måste därför vara tydligt vem som bär ansvaret när elevers rättigheter kränks för att elever ska kunna utkräva ansvar.

Barnkonventionen

12. Skolplikten gör att det är extra viktigt att barnkonventionen realiseras i skolan. Regelbundna barnkonsekvensanalyser bör vara en del av skolans rutinarbete.

UNDERVISNING

Elever har rätt till en god och likvärdig undervisning. För att elever ska lära sig och utvecklas i skolan måste undervisningen vara av bra kvalitet, anpassad efter eleverna på skolan och baserad på forskning.

Alla elever har rätt att nå så långt som möjligt

13. Alla elever är inte likadana. Att hitta metoder och tillvägagångssätt som passar för olika elever är viktigt för elevers motivation och framgång. Eleven ska ha rätt till de hjälpmedel eller programvaror som den behöver.

14. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag att väga upp för elevers olika förutsättningar.

15. Elever som har större utmaningar i skolan, i ett speciellt ämne eller ett moment, måste få den hjälp och det stöd som de behöver och har rätt till. Det ska finnas en fungerande dialog mellan all skolpersonal så att de elever med behov av extra anpassningar eller särskilt stöd inte ständigt behöver förklara sina behov.

16. De elever som har extra lätt för ett ämne ska få stöd att hitta uppgifter på rätt nivå. Det är en viktig åtgärd för att säkerställa att eleven inte tappar studiemotivation eller stör andra elever. Elever med hög begåvning eller stort intresse ska erbjudas möjligheten att läsa på högre nivå. Det ska vara möjligt för elever i högstadiet att läsa på gymnasienivå och för elever på gymnasiet att läsa på högskolenivå och sedan kunna tillgodoräkna sig de kurserna.

17. Skolpersonal måste visa tilltro till alla elever. Många utsatta elever uppger att de upplever låga förväntningar från skolpersonal vilket ofta resulterar i att de presterar sämre i skolan och har låg motivation. Skolan ska vara en plats där elever uppmuntras att göra sitt bästa.

Läromedel

18. Elever ska ha rätt till kvalitativa och uppdaterade läromedel. För att se till att samtliga elever har tillgång till uppdaterade läromedel krävs ytterligare resurser och en tydligare uppföljning av deras relevans.

19. Det är viktigt att det finns såväl fysiska som digitala läromedel att tillgå. Läromedel, liksom allt annat i skolan, måste anpassas efter de behov och förutsättningar som finns på skolan. För att detta ska vara möjligt behövs ökade resurser.

20. Elever ska ha inflytande över vilka läromedel skolan köper in.

Modersmålsundervisning

21. Rätten till modersmålsundervisning utgör en stor tillgång i svensk skola och ska därför värnas. De elever som lär sig att behärska flera språk från en tidig ålder har lättare för språkinläring i stort. Modersmålsundervisningen är dessutom ett led i att möta behovet av flerspråkighet som växer i vårt samhälle.

Sexualundervisning

22. Alla elever ska ha en sexualundervisning som de upplever som trygg, jämlik och inkluderande. Den ska vara normkritisk och anpassad efter elevers behov och dagens samhälle. Elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och andra sammanhang.

Idrott och hälsa

23. Idrott och hälsa ska syfta till att ge elever verktyg för att kunna ta ansvar för sin egen hälsa. Det finns ett stort behov bland elever att få ytterligare kunskap om och verktyg för att hantera psykisk hälsa. Det är av yttersta vikt att den kunskap om psykisk hälsa som förmedlas har stöd i beteendevetenskaplig forskning.

24. Under och i samband med idrottsundervisningen känner sig många elever mer utsatta än vid andra undervisningstillfällen. Vi måste se till att idrottsundervisningen är trygg. För att säkra detta är det nödvändigt med kontinuerliga utvärderingar av undervisningen samt regelbundna samtal med eleverna.

Digitalisering

25. Digitala verktyg har en allt mer betydande roll i skolan, därför måste alla elevers tillgång till fungerande digitala hjälpmedel säkras. Lärare måste även ha den kompetens som krävs för att hantera de digitala verktyg som används i undervisningen.

26. Elever måste få veta om ett digitalt verktyg endast ska användas som ett hjälpmedel eller om det är en del av bedömningen av uppgiften.

27. Elever måste få lära sig om de risker och hot som finns på internet kring tex. integritetskränkningar, e-brottslighet, yttrandefrihet och upphovsrätt. De ska även få lära sig om hur kan använda internet och andra digitala verktyg på ett säkert sätt för att skydda sig själva och andra personer.

28. Elever måste få veta hur programvaror de använder påverkar deras säkerhet och integritet i den digitala världen. Elever ska bli erbjudna alternativa tjänster som bättre värnar om deras integritet, om de begär det.

Fjärr - och distansundervisning

29. Fjärr - och distansundervisning ska inte ses som en likvärdig ersättning för närundervisning. Fjärr - och distansundervisning bör endast tillämpas som en sista utväg.

Läraryrket

30. Den utbredda bristen på lärare tvingar skolor att tumma på elevers rätt till en bra utbildning och rättvis betygssättning. Alla elever ska undervisas av den lärare som sätter dess betyg.

Läsning

31. Läsning bidrar till ett bredare ordförråd, ökad kreativitet och ökar inlärningsförmågan i stort. En god läsförmåga är väsentlig för elevers framtid och kommande yrkesliv. Fler lästillfällen kan göra läsningen tilltalande, relevant och meningsfull. För att eleverna ska få ut så mycket som möjligt av lästillfällena behöver de följas av reflektions- och diskussionstillfällen.

32. En annan betydande förutsättning för att stärka elevers möjlighet till läsning är att det finns ett skolbibliotek att vistas i med bibliotekarie, en rik tillgång på böcker samt tillgängliga och bekväma mötesplatser.

Inga undantag från obligatorisk undervisning

33. Undantag ska inte göras från skolans obligatoriska undervisning, varken på skol, klassrums- eller individnivå. Vi tror däremot att undervisningen kan anpassas på olika sätt för att alla ska kunna delta.

BETYG OCH BEDÖMNING

Betyg ska motsvara elevers kunskaper och färdigheter. Dessvärre brister betygssystemet ofta. Många elever upplever osäkerhet kring betyg och bedömning vilket skapar mycket stress och oro.

Rättssäkra betyg

34. Central rättning av nationella prov, samrättning och anonymiserade prov är nödvändiga insatser för att stärka betygsättningens rättssäkerhet.

35. Elever som upplever att de blivit orättvist bedömda måste kunna överklaga sitt betyg. Betyg är ett av de få myndighetsbeslut som inte går att överklaga, trots att konsekvenserna av ett felsatt betyg kan vara avgörande för elevers framtida möjligheter.

Betygssystem och kunskapskrav

36. Med ett rättvist och förståeligt betygssystem och kunskapskrav som är tydliga kan både elever och lärare känna sig trygga i systemet. Då kan fokuset ligga på kunskap, lärande, och utveckling, istället för på bedömning. Otydlighet och att ständigt bli bedömd skapar onödig stress hos elever.

Ordningsbetyg

37. Elever ska inte bli bedömda på sitt beteende eller sin personlighet. Vi tror inte att generella omdömen i slutet av terminen skulle främja studieron, utan ser snarare risker i att betyget blir godtyckligt och inte baserat på objektiva grunder. Återkoppling på beteenden ska alltid ges i samband med en handling för att få bäst effekt.

SKOLANS STRUKTUR

Trots att elever sällan är insatt i hur skolans struktur är uppbyggd påverkas de varje skoldag av de konsekvenser som den medför. Elevers perspektiv måste därför inkluderas i beslut och debatter även om skolans struktur.

Skolans styrning

38. För att få en mer jämlik skola där resurser fördelas rättvist och en undervisning som håller god kvalitet vill vi se en övergång från kommunal till statlig styrning av skolan.

39. Vid en eventuell övergång till en statlig styrning av skolan är det viktigt att avståndet mellan elever och beslutsfattare inte missgynnar elevers möjlighet till inflytande.

40. Elever ska ha friheten att kunna välja en utbildning utifrån sina preferenser och sin livssituation. Därför är det viktigt att skolor har möjligheten att profilera sig inom särskilda ämnen, inriktningar och pedagogiker.

Skolans finansiering

41. Istället för att ha ett finansieringssystem som enbart bygger på den enskilda eleven krävs en revidering av skolans finansiering som utgår från en modell där bidraget baseras på skolans olika kostnadsområden samt elevers olika förutsättningar och behov.

42. Vi tycker att det är viktigt att kommunala skolor har ett utbudsansvar - det garanterar att elever alltid har en skola att gå till. Skolor med utbudsansvar behöver ekonomisk kompensation för det utbudsansvaret innebär.

43. Skolan ska vara gratis.

Kvalitet och information

44. Den svenska skolan ska eftersträva ständig utveckling. Därför är det viktigt att inga skolor villkorar kvalitén för att spara pengar eller gå med vinst.

45. Skolors kvalitet behöver granskas regelbundet och de skolor som inte håller måttet ska kunna stängas.

46. Det krävs transparens i alla skolor oavsett huvudman. Information om t.ex. lärartäthet, vinst, vinstuttag och lärarbehörighet ska finnas tillgänglig för alla.

Skolval

47. Det är av yttersta vikt att varje elev har inflytande över vilken skola de går på. Alla elever ska få relevant information om skolvalet i mycket större utsträckning än vad de får i dagsläget. Vi tror dock inte att ett obligatoriskt skolval kommer gynna likvärdigheten i skolsverige.

48. Vi vill att man ser över det kösystem som tillämpas vid ansökan till skolor med fler antal sökande än tillgängliga platser i syfte att öka likvärdigheten i svensk skola.

49. Alla elever gynnas av att gå i en blandad klass med elever från olika bakgrunder. Det bör därför ställas krav på att huvudmännen aktivt ska verka för en mångsidig elevsammansättning.

Tillgängliga styrdokument

50. Dagens läroplaner är ofta svåra för elever att förstå. Lärare har stort utrymme att göra olika tolkningar som ofta skiljer sig från skola till skola. Vi vill att skolans läroplaner ska skrivas om med syfte att elever och vårdnadshavare ska ha möjlighet att förstå vad eleven ska lära sig och hur eleven blir bedömd.

Nationella Prov

51. Nationella prov är bra för att utvärdera elevers kunskapsresultat men till vilken grad resultaten från de nationella proven ska värderas i betygssättningen är idag inte tydligt nog. För att bedömningen ska bli mer likvärdig krävs ett förtydligande av de nationella provens syfte och funktion.

52. Rättningen av de nationella proven ska ske centralt och proven ska vara avidentifierade.

HÄLSA

Genom skolan har vi möjlighet att både förbättra och försämra folkhälsan. Det är viktigt att elever får röra på sig, äta bra mat och andas bra luft. Elever måste få utveckla färdigheter och kunskaper kring fysiskt och psykiskt välmående.

Elevhälsan

53. Vi behöver satsa mycket mer på elevhälsan för att möta upp de behov som finns. Vi behöver mer utbildad och tillgänglig personal inom elevhälsan. En fungerande elevhälsa är ett viktigt led i att minska ohälsa samt avlasta såväl sjukvård som lärare.

54. Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Alla elever ska känna till personalen som arbetar inom elevhälsan samt få lära sig om psykisk och fysisk hälsa och ohälsa. Elever ska få lära sig om hur de kan främja sin hälsa och vilka rättigheter de har. Det måste finnas en fungerande samverkan mellan elevhälsa, skolledning, lärare och övrig skolpersonal i det förebyggande arbetet.

55. Man ska inte behöva kämpa för att få den hjälp man behöver. Många av de elever som är i behov av hjälp orkar eller vågar inte söka hjälp. Elevhälsan måste därför arbeta uppsökande och bygga relationer till eleverna. Vi vill att det införs obligatoriska hälsosamtal med inriktning psykisk hälsa som ett komplement till dagens fysiska hälsokontroller.

56. Samarbeten mellan elevhälsan, primärvården, barn- och ungdomspsykiatri samt ungdomsmottagningen måste stärkas eftersom det är avgörande för ungdomars möjlighet att få professionell hjälp. Elevhälsopersonal måste veta när det är nödvändigt att koppla in andra instanser och vilken instans man ska vända sig till.

Elevers psykiska hälsa

57. Stress, oro och ångest kopplad till skolan är tyvärr vanligt förekommande bland elever. Elever vittnar om för hög arbetsbelastning, otydliga krav och osäkra bedömningsgrunder. Skolan måste lyssna på elever för att förstå vilka behov som finns och vad som påverkar deras psykiska hälsa negativt såväl som positivt i skolan.

58. För att nå ut till många elever måste skolan kunna prata om fysiskt och psykiskt välmående på ett sätt som är förståeligt och tillgängligt för eleverna. Det måste vara låga trösklar för att kunna söka hjälp.

Rörelse

59. Fysisk aktivitet är viktigt för elevers fysiska såväl som psykiska hälsa och kan bidra till ökad gemenskap. Dessutom har fysisk aktivitet en positiv inverkan på bland annat koncentration och prestation. Vi vill se mer schemalagd fysisk aktivitet utanför ämnet idrott och hälsa. En sänkt tröskel är nödvändig om alla ska få in rörelse som en naturlig del av vardagen.

Skolmat

60. Alla elever på både grund- och gymnasieskolan ska få kostnadsfri, näringsrik och klimatsmart lunch som ska ätas i lugn och ro tillsammans med andra elever. Elever med allergi, celiaki, överkänslighet, sjukdom eller som av religiösa skäl inte äter vissa livsmedel ska ha rätt till anpassad kost. Vegetarisk kost ska alltid erbjudas.

ARBETSMILJÖ

För att elever ska trivas i skolan krävs en arbetsmiljö som man vill vistas i, men så ser det tyvärr inte ut idag. Skolan behöver utformas så att den blir en trygg och motiverande plats för eleverna.

Förtydliga begrepp och ansvar

61. Det är oroande att få tycks veta att arbetsmiljölagen gäller elever. Det råder en förvirring såväl på statlig som lokal nivå kring hur man ska benämna elevers arbetsmiljö, och precis vad den innefattar. Vissa pratar om arbetsmiljö, andra om lärmiljö och studiero. Vi kräver att myndigheter såväl som skolpersonal och elever har en samsyn på hur vi benämner och arbetar med elevers arbetsmiljö. Det ska vara tydligt vem som har ansvar för elevers arbetsmiljö på olika nivåer.

Elevskyddsombud

62. Vi vill att det i arbetsmiljölagen förtydligas vad elevskyddsombudens utbildning ska innehålla. Därtill vill vi att elevskyddsombudens befogenheter förtydligas och utökas till att ge elevskyddsombuden mandat att kräva beslut i arbetsmiljöfrågor och att överklaga arbetsmiljöverkets beslut.

Skola fri från kränkande behandling

63. Elever upplever utsatthet, trakasserier, kränkningar och diskriminering i skolans miljöer. Det är av yttersta vikt att elever inkluderas i skolans systematiska arbete mot kränkande behandling och att ansvariga för skolan agerar vid behov.

Anmälan av diskriminering

64. Elevers rätt att anmäla diskrimineringsbrott till barn- och elevombudsmannen samt diskrimineringsombudsmannen utgör en grundläggande del av elevernas rättssäkerhet. Dessvärre saknar många elever kunskap om och hur de kan genomföra en anmälan, eller att dessa instanser ens existerar. Vi tror att processen att anmäla diskriminering i skolan måste förenklas och göras mer tillgänglig. Istället för att ha en uppdelning mellan två myndigheter bör barn- och elevombudet vara enda instansen för diskrimineringsanmälningar i skolan.

Brott

65. I skolan likställs ofta seriösa brott med mindre konflikter och elevers upplevelser samt integritet förminskas. Det är viktigt att behandla brott som brott när de sker i skolmiljön, precis som man gör i resten av samhället.

Online

66. Vi vill att skolans ansvar när en elev har utsatts för nättrakasserier som kan kopplas till skolan förtydligas. Därtill behöver skolans personal få kunskap om elevers digitala vanor och om hur de ska agera om kränkningar på nätet mellan elever kommer dem till känna. Skolan behöver ta fram rutiner för hur man ska hantera och förebygga nättrakasserier. Vi vill se en stärkt samverkan mellan elev, vårdnadshavare, skola och andra samhällsinstitutioner i denna punkt.

Fysisk arbetsmiljö

67. Många rapporter slår larm om att en hög andel skolor brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det förebyggande arbetet hinns sällan med. Dålig ventilation och trånga klassrum där temperaturen inte sällan är för hög eller låg är vanligt förekommande. Även buller är ett återkommande arbetsmiljöproblem. Skolan behöver resurser för att kunna arbeta förebyggande och systematiskt med elevers arbetsmiljö. Vi vill se att elevers fysiska arbetsmiljö prioriteras högt på varje skola och i varje budget.

EN SKOLA FÖR FRAMTIDEN

Vi litar på att skolan kan ge elever en biljett till framtiden. Men detta kräver att skolan bistår eleverna med den hjälp de behöver. Skolan ska se till att eleverna har tillräckliga kunskaper om såväl yrkes- som studielivet.

Studie- och yrkesvägledning

68. Elever ska under sin skoltid få utforska olika yrken och dessutom få en grundläggande förståelse för arbetsmarknaden.

Studie- och yrkesvägledare

69. Trots att varje elev har en lagstadgad rätt till en studie- och yrkesvägledare är tillgången till personal med sådan kompetens ofta bristfällig. För att varje elev ska ha möjlighet att få den hjälp och det stöd den är berättigad behöver studie- och yrkesvägledare bli en tydligare och mer naturlig del av skolgången. Frekventa besök hos SYV från en tidig ålder är centralt för att elever ska kunna ta välinformerade beslut kring sin skolgång. För att säkerställa tillgången till en kompetent studie- och yrkesvägledare vill vi att legitimationskrav införs för yrket.

Gymnasiebehörighet

70. Alla elever ska ha möjlighet att gå ut grundskolan med fullständiga betyg. Skolan ska tidigt fånga upp de elever som riskerar att inte uppnå gymnasiebehörighet och dels informera eleven om hur den ligger till, och dels koppla in de insatser som eleven behöver för att uppnå behörigheten.

Prao

71. Elevers tillgång till prao är oerhört viktig då denna har en direkt koppling till arbetsmarknaden och ofta innebär viktiga lärdomar och erfarenheter. Det är av yttersta vikt att prao:n är säker och trygg för eleven. Skolan måste ta ett större ansvar för elevers arbetsmiljö under praon. Skolor måste aktivt hjälpa sina elever att hitta praoplatser då elever har helt olika förutsättningar att hitta en praoplatser som de är intresserade av.

GYMNASIESKOLAN

Gymnasieskolan har många gemensamma problem och lösningar med grundskolan. Men andra saker är unika för just gymnasieskolan. Även om denna skolform är frivillig är en gymnasieexamen ofta viktig för en framtid med många möjligheter.

Gymnasieval

72. Alla elever ska kunna göra ett välinformerat gymnasieval. Det är viktigt att eleven får en rättvis uppfattning av vad olika val kan leda till och vad som krävs för att eleven ska uppnå sina mål. Elever måste få information om gymnasievalet redan i årskurs 7 så att de tidigt förstår vad som krävs för att bli antagen på vilket program.

73. Vi vill att man ytterligare utreder möjligheten att antas till gymnasiet genom andra urvalsgrunder än endast betyg. Elever kan ha färdigheter som är viktiga för ett program men ändå inte ha tillräcklig meritpoäng för att bli antagna. Precis som för högre studier bör elever ha fler vägar in på gymnasiet.

Gymnasieexamen

74. Att ungefär en tredjedel av dagens gymnasieelever inte tar examen inom tre år är ett tydligt kvitto på att svensk gymnasieskola brister på många plan. Skolan måste fånga upp de elever som riskerar att inte gå ut gymnasiet med fullständiga betyg i god tid.

Studie- och yrkesvägledning

75. Alla gymnasieelever ska ha tillgång till en kompetent och tillgänglig studie- och yrkesvägledare, känna till dess roll och veta hur man kan nå den. Det är också viktigt att gymnasieelever har möjlighet att utforska arbetslivet och de aktörer som intresserar dem samt information och stöd i ett eventuellt val av högre utbildning.

Dimensionering av gymnasieskolan

76. Dimensioneringen av gymnasieskolan måste utgå från elevers intresse och arbetsmarknadens behov.

Högskoleförberedande program

77. De högskoleförberedande programmen och högre utbildning måste vara anpassade till varandra.

78. Gymnasiearbetet är viktigt för att elever ska få öva på att använda ett vetenskapligt arbetssätt. Däremot måste dess syfte klargöras, och kraven för godkänt måste förtydligas.

Yrkesprogram

79. Det är viktigt att praktiska kunskaper värderas lika högt som teoretiska. Elever som går ett yrkesprogram ska kunna vara trygga i att deras utbildning är god nog för vad arbetsmarknaden kräver.

80. Det ska vara enkelt att läsa till högskolebehörighet för de elever som vill. Men det är viktigt att kraven på praktiska kunskaper inte sänks eftersom det kan göra yrkesprogrammet och elevens utbildning mindre relevant för arbetsmarknaden.

81. APL är oerhört viktigt för elevers koppling till arbetsmarknaden och kommer ofta med viktiga lärdomar, erfarenheter och kontakter. Det är av yttersta vikt att praktikplatsen är säker och trygg för eleven. Skolan måste ta ett större ansvar för elevers arbetsmiljö under APL.

SKOLANS ROLL I SAMHÄLLET

Skolan har en tung roll i samhället. Den skapar grundläggande värderingar och kunskaper och kan lösa många samhällsproblem. Vi vill se att skolan tar det ansvar den behöver i relation med sin roll i samhället.

Skolans kompensatoriska uppdrag

82. Skolan måste lyckas med sitt kompensatoriska uppdrag. Likvärdigheten mellan skolor minskar idag, samtidigt som skillnaderna i skolresultat mellan pojkar och flickor ökar och socioekonomiska faktorer påverkar elevernas möjligheter i skolan i allt större utsträckning. Det krävs statliga insatser i form av budgetsatsningar och andra tydliga direktiv för att kartlägga och lösa dessa problem.

Reformer

83. Skolan behöver utvecklas, men ska inte vara en experimentverkstad där elever och personal utsätts för olika försök som saknar stark grund i forskning eller beprövad erfarenhet. Ingen elevgeneration förtjänar den typ av behandling om det inte är uppenbart att det kommer göra stor nytta för eleverna. Reformerna ska vara forskningsbaserade och långsiktiga. För att komma fram till de bästa lösningarna krävs diskussion och att de med makt lyssnar på relevanta parter. Elever ska alltid vara en självklar dialogpartner i alla frågor som rör dem.

Demokrati

84. Skolan är en plats där elever inte bara ska lära sig grundläggande demokratiska värderingar, utan också få praktisera dessa. Elever ska lära sig att identifiera antidemokratiska tendenser och hur man motarbetar dessa.

85. Skolan och samhället ska inte separeras i arbetet för att bevara och stärka demokratin. En stor utmaning för demokratin är den ökande framväxten av antidemokratiska rörelser.

86. Vi vill se rösträtt från 16 års ålder då det skulle stärka skolans demokratiuppdrag och ge elever inflytande på riktigt.

Unga civilsamhället

87. Vi ser vikten i att det unga civilsamhället i stort förstärks då det är en viktig del av samhället i stort. Ungas engagemang bör uppmuntras och underlättas i högre utsträckning än vad det görs idag. Detta för att ungas engagemang är en avgörande pusselbit för demokratin.

Hållbar utveckling

88. Skolan behöver jobba med hållbar utveckling på flera plan. Dels måste kunskap förmedlas om hur en ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling kan uppnås och dels måste den enskilda skolans verksamhet ligga i framkant i arbetet för de globala målen. Elever ska få den kunskap som behövs för att kunna hantera klimatkrisens effekter på lång sikt.

Kritiskt tänkande och källkritik

89. Idag har elever tillgång till ett stort utbud av information via olika plattformar online, men också böcker, filmer och tidningar. Skolan har ett viktigt ansvar i att lära ut källkritik, till exempel hur metoder för informationsgranskning och hur olika algoritmer kan göra att vi får en vinklad verklighetsuppfattning. Det är viktigt att elever får tid till övning och diskussion. Elever måste få en förståelse för varför källkritik är viktigt.

Integration

90. Skolan ska fungera som en port till resten av samhället för alla elever. Man ska få möjlighet att knyta kontakter, lära sig om olika kulturer och om hur vårt samhälle fungerar. Skolan ska förbereda alla elever, oavsett förutsättningar, för såväl arbetslivet som vardagslivet.

Internationellt

91. Vi anser också att rätten till en tillgänglig och kvalitativ utbildning är något som ska tillfalla alla barn och unga, oberoende av landsgränser. Skillnaden i världen är stor, i vissa länder finns skolplikt, i andra länder får enbart en liten andel av barnen gå i skolan. Utbildning har grundläggande och betydande effekter på både individ- och samhällsnivå. Det hänger också ihop med flera andra utvecklingsområden som jämställdhet, ekonomisk utveckling och god hälsa.